

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU, PHÂN TÍCH, ĐÁNH GIÁ MỨC THÔI NHIỄM CÁC NGUYÊN TỐ ĐỘC HẠI TRONG ĐỒ CHƠI TRẺ EM TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH QUẢNG BÌNH

GIANG TẤN THÔNG

Trung tâm Kỹ thuật Đo lường Thử nghiệm Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Đồ chơi là “người bạn” không thể thiếu đối với trẻ em. Nó không những là phương tiện giải trí cho trẻ mà còn có vai trò giáo dục hết sức quan trọng, giúp ích cho sự phát triển cả về thể chất lẫn tinh thần của trẻ nhỏ. Hiện nay, bên cạnh những đồ chơi bảo đảm an toàn phù hợp với trẻ theo các lứa tuổi sử dụng thì thị trường đồ chơi trẻ em (ĐCTE) vẫn tồn tại nhiều mặt hàng không đảm bảo chất lượng, nhiễm độc tố tiềm ẩn nguy cơ ảnh hưởng đến sức khỏe của trẻ nhỏ.

Trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, mặt hàng ĐCTE rất đa dạng, phong phú về mẫu mã và chủng loại, đặc biệt là các mặt hàng không có nguồn gốc xuất xứ rõ ràng xuất hiện tràn lan. Các mặt hàng này có nguy cơ tiềm ẩn gây độc rất cao. Tuy vậy, hiện nay vẫn chưa có đánh giá đầy đủ về các nguyên tố độc hại trong mặt hàng đồ chơi lưu thông trên thị trường. Qua đó cung cấp thông tin phục vụ công tác quản lý và cảnh báo cho người tiêu dùng. Do vậy, việc phân tích đánh giá thực trạng chất lượng ĐCTE trên địa bàn và nghiên cứu đề xuất các biện pháp đảm bảo chất lượng là rất cần thiết. Để giải quyết vấn đề trên, Sở KH&CN đã phê duyệt và giao nhiệm vụ KH&CN “Nghiên cứu, phân tích, đánh giá mức thôi nhiễm các nguyên tố độc hại trong ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình” cho Trung tâm Kỹ thuật Đo lường Thử nghiệm chủ trì thực hiện.

Mục tiêu nghiên cứu của nhiệm vụ là điều

tra, khảo sát về tình hình sản xuất kinh doanh các loại ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình; Nghiên cứu, phân tích và đánh giá các thành phần độc hại trong ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình. Các thành phần độc hại được quy định trong QCVN 03:2009/BKHCN. Ngoài ra, mở rộng nghiên cứu thêm về thành phần một số chất phthalate, là chất gây ung thư đã có quy định cấm tại các nước châu Âu, Mỹ; Nghiên cứu, đề xuất các biện pháp nhằm đảm bảo an toàn cho các loại đồ chơi trẻ em trên địa bàn tỉnh Quảng Bình.

2. Kết quả nghiên cứu

Kết quả điều tra của nhiệm vụ tại 50 cơ sở kinh doanh ĐCTE tại chợ Lý Hòa, chợ Ba Đồn, chợ Ga, chợ Đồng Hới và siêu thị Co.opmart cho thấy, các cơ sở kinh doanh với quy mô, loại hình khá đa dạng. Việc phân phối ĐCTE từ cơ sở sản xuất đến người tiêu dùng thông qua các kênh phân phối như: lấy hàng từ các nhà phân phối ở Hà Nội hoặc thành phố Hồ Chí Minh rồi đến người tiêu dùng; lấy hàng gián tiếp từ các đại lý ở chợ Đồng Hới hoặc chợ Ga rồi đến người tiêu dùng; lấy thêm hàng bán từ đội ngũ tiếp thị của cơ sở sản xuất ĐCTE trực tiếp đến nhập tại cửa hàng...

Đồ chơi trẻ em lưu thông trên thị trường Quảng Bình có mẫu mã, chủng loại khá đa dạng và phong phú. Trong đó nhóm đồ chơi làm từ vật liệu nhựa và nhựa tái sinh chiếm tỷ lệ cao nhất. Về nguồn gốc hàng hóa, phần lớn các loại đồ chơi có nguồn gốc từ Trung Quốc

Trẻ dễ bị hấp dẫn bởi màu sắc và sự phong phú mẫu mã đồ chơi

Ảnh: TL

hoặc không rõ nguồn gốc (chiếm trên 75%). Các loại đồ chơi do Việt Nam sản xuất chỉ chiếm tỷ lệ rất thấp. Điều này cho thấy mặt hàng ĐCTE kinh doanh trôi nổi trên thị trường rất lớn. Đây là một trong những lý do các vi phạm về kinh doanh mặt hàng ĐCTE vẫn thường xuyên và chiếm tỷ lệ khá cao.

Nhiệm vụ đã lấy 319 mẫu ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, tiến hành phân tích thành phần độc hại theo nhóm vật liệu được quy định trong Quy chuẩn Việt Nam QCVN 03:2009/BKHCN. Kết quả phân tích mẫu cho thấy, có 14 mẫu chứa các thành phần độc hại vượt giới hạn cho phép (chiếm 4,4% tổng số mẫu). Cụ thể, có 5 mẫu chứa hàm lượng crôm vượt quy chuẩn 10,6-57 lần; 7 mẫu chứa hàm lượng chì vượt quy chuẩn từ 33,2-220 lần; 2 mẫu chứa hàm lượng formaldehyt vượt quy chuẩn 1,2-1,6 lần; 2 mẫu chứa hàm lượng dibutyl phthalate (DBP) vượt quy định 28,7-

48,4 lần; 5 mẫu chứa hàm lượng diethylhexyl phthalate (DEHP) vượt quy định 1,1-400 lần.

Tất cả các đồ chơi kiểm tra có hàm lượng amin thơm tương đối thấp và nằm trong mức giới hạn cho phép của Quy chuẩn Việt Nam QCVN 03:2009/BKHCN.

Qua nghiên cứu, đề tài đã xác định được một số nguyên nhân tiềm ẩn nguy cơ nhiễm độc trong ĐCTE như sau:

Thứ nhất, các loại đồ chơi làm bằng vật liệu nhựa hoặc nhựa tái sinh có nguy cơ tiềm ẩn nhiễm độc các chất phthalate cao. Các hợp chất phthalate là dạng phụ gia được sử dụng trong vật liệu nhựa để làm mềm vật liệu, mục đích để tạo các chi tiết đồ chơi mềm dẻo, dễ cầm nắm cho trẻ. Hiện nay, quy chuẩn kỹ thuật về ĐCTE chưa có yêu cầu kiểm soát các thành phần này. Vì vậy, các loại nguyên liệu sản xuất đồ chơi chứa các thành phần này vẫn đang được bày bán trên thị trường, gây tiềm ẩn nguy

cơ ảnh hưởng xấu đối với sức khỏe trẻ em.

Thứ hai, các loại đồ chơi có các chi tiết sử dụng vật liệu gỗ ép hoặc keo dán có nguy cơ tiềm ẩn nhiễm độc bởi thành phần formaldehyt. Nguyên nhân chính do có nhiều mặt hàng sử dụng các vật liệu này nhưng không rõ nguồn gốc, không có nhãn mác, vì vậy không được kiểm soát về chất lượng. Ngoài ra, do Quy chuẩn Việt Nam chỉ giới hạn kiểm soát hàm lượng formaldehyt đối với đồ chơi dành cho trẻ em dưới 3 tuổi, nên nhiều mặt hàng đồ chơi đã lách quy định bằng cách không ghi độ tuổi sử dụng hoặc ghi độ tuổi cao hơn để tránh việc kiểm soát đối với chỉ tiêu này.

Thứ ba, các loại đồ chơi sử dụng sơn phủ nhiều màu sắc sỡ có nguy cơ tiềm ẩn mất an toàn về các chỉ tiêu kim loại crôm, chì. Các nguyên tố này là thành phần chính của bột màu vô cơ dùng để chế tạo sơn. Bột màu vô cơ có một số ưu điểm như có độ che phủ tốt, bền nhiệt cao và đặc biệt là giá thành rẻ nên được nhiều lựa chọn để làm nguyên liệu sản xuất sơn. Bột màu vô cơ dùng trong sơn được sử dụng rất phổ biến như sơn đồ trang trí nội thất, máy móc thiết bị, sơn cho công trình... Tuy nhiên, nếu sử dụng tạo màu vật liệu hoặc sơn phủ ĐCTE thì nguy cơ tiềm ẩn nhiễm độc các nguyên tố kim loại rất cao, đặc biệt là chì, crôm.

Trên cơ sở những đánh giá về tình hình kinh doanh và kết quả phân tích, đánh giá các thành phần độc hại trong ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, đề hạn chế tối đa việc kinh doanh các sản phẩm độc hại gây ảnh hưởng đến sức khỏe, nhiệm vụ đã đề xuất một số giải pháp như: Nhóm giải pháp về quản lý chất lượng, trong đó áp dụng các quy định kỹ thuật về ĐCTE, tăng cường quản lý đối với các cơ sở nhập khẩu, kinh doanh ĐCTE, kiểm soát chất lượng đồ chơi trên thị trường; Nhóm giải pháp hỗ trợ, bao gồm: Giải pháp về thông tin truyền thông, giải pháp hỗ trợ các cơ sở kinh doanh.

3. Kết luận

Qua gần 2 năm triển khai nghiên cứu, nhiệm vụ đã tiến hành điều tra, khảo sát về tình hình sản xuất kinh doanh các loại ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình; Tiến hành lấy mẫu phân tích và đánh giá các thành phần độc hại trong ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình. Trên cơ sở đó nhiệm vụ cũng đã đề xuất các biện pháp nhằm đảm bảo an toàn cho các loại ĐCTE trên địa bàn tỉnh Quảng Bình.

Để chất lượng ĐCTE đảm bảo an toàn và hoạt động kinh doanh ĐCTE được tốt trên địa bàn tỉnh Quảng Bình, nhiệm vụ đã đưa ra một số kiến nghị với các cấp quản lý như: Kiến nghị Bộ Khoa học và Công nghệ xem xét sửa đổi Quy chuẩn Việt Nam QCVN 03:2009/BKHCN theo hướng bổ sung quy định về thành phần một số hợp chất phthalate trong đồ chơi; Đối với chính quyền địa phương cần xem xét, bổ sung kinh phí cho các cơ quan quản lý chuyên ngành (Sở Khoa học và Công nghệ, Sở Công Thương) để tăng cường kiểm tra về chất lượng đồ chơi trên địa bàn nhằm phát hiện và ngăn chặn kịp thời việc kinh doanh đồ chơi không đảm bảo an toàn; Tập trung lấy mẫu, phân tích các chỉ tiêu có khả năng nhiễm độc cao theo đặc tính sản phẩm. Bên cạnh đó, nhiệm vụ cũng kiến nghị Sở Giáo dục và Đào tạo cần đẩy mạnh công tác quản lý trong việc đầu tư mua sắm, trang bị các loại ĐCTE dùng trong các cơ sở giáo dục mầm non. Tuyên truyền, phổ biến sâu rộng về tác hại của ĐCTE không nhãn mác, không rõ nguồn gốc đến giáo viên, phụ huynh và học sinh để biết cách lựa chọn, sử dụng đồ chơi đảm bảo an toàn. Các cơ quan thông tin truyền thông cần công bố các sản phẩm độc hại để cảnh báo cho người tiêu dùng biết phòng tránh. Đẩy mạnh các hình thức tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức của người dân về tác hại của các thành phần độc hại trong ĐCTE để lựa chọn đồ chơi an toàn cho sức khỏe ■